quiê retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi

GAZETA KRAKOWSKA

N^ro 8.

Z KRAKOWA DNIA 26 STYCZNIA 1823 ROKU W NIEDZIELĘ.

— *Z Krakowa.* —

W dalszym ciągu 12go posiedzenia Seymu Rzeczypospolitey Krakowskiey dnia 16go Grudnia 1822 r.

Reprezentanci *Soczyński*, *Librowski* i *Majeranowski* żądali przystąpienia do wyboru Sędziego dożywotniego w mieysce *P. Mąkólskiego*, mianowanego Prezesem Trybunału, a to z Kandydatów na urząd Sędziego dożywotniego Prezesa Trybunału I. Jnstancyi przez Zgromadzenia Gminne podanych; z drugiey strony Reprezentanci *Lipczyński*, *Darowski*, *Sawiczewski*, *Haller* i *Czapski* przeciwili się obiorowi dla braku Kandydatów.

Pierwsi możność wyboru gruntowali na Art: 10 i 15 Konstytucyi z zasady, że Art: 10 Konstytucyi obeymuie: iż Zgromadzenie Reprezentantów obierać będzie Sędziów, a następnie, że Art: 15 Konstytucyi wskazuie obiór Sędziów z listy Kandydatów przez Zgromadzenia Gminne podanych, podług zdarzoney potrzeby lub wakansu, które Zgromadzenia Gminne aczkolwiekby kilka urzędów Sędziowskich wakowało, iednego tylko Kandydata podać są możne; gdy zatem z ogółu Zgromadzeń Gminnych kilku Kandydatów na urząd Sędziego dożywotniego w mieysce zmarłego Prezesa Trybunału I. Jnstancyi iest na liście umieszczonych, z tych po obiorze Prezesa Trybunału na mieysce wakuiące po P. *Mąkólskim* wyboru Sędziego dożywotniego domagali się.

Drudzy Akt zwoławczy do Zgromadzeń Gminnych i Uniwersał zwołuiący Seym przez Senat wydane, za Normę postępowania oznaczaiąc, gdy Zgromadzeniom Gminnym był tylko wskazany wybór Kandydata na Sędziego dożywotniego w mieysce zmarłego P. *Dwerańckiego* Sędziego Prezesa w Trybunale I. Jnstancyi, wnieśli zatem, że Kandydaci obrani byli w charakterze do wakuiącego po zmarłym urzędu Prezesa, inny wakans z skutku wyborów niebył do obsadzenia i Kandydaci wskazani, a tak i niemasz na niego Kandydatów; przyczem przez dopuszczenie obioru z Kandydatów podanych, ścieśnienie prawa Zgromadzeń Gminnych, zwłaszcza, że skromność niedozwoliła Obywatelom podawać się do urzędu Prezesa uznaiąc, przeciwili się wyborowi na teraz Sędziego dożywotniego, tem mocniey, że Uniwersał zwołuiący Seym wybory na urzędy wskazuiąc, obeymuie tylko wybór Prezesa Trybunału I. Jnst:

Przy tych wnioskach Reprezentant X. *Sołtyk* Delegowany z Kapituły godząc zaszłe wątpliwości, tłómaczenie porządku wyborów jako do Uniwersałów zwołujących Zgromadzenia Gminne i Zgro: Reprezentantów odnoszących się, zostawiał Senatowi, i wniósł żądanie objaśnienia od Senatu.

Reprezentant *Mąkólski* wybór Sędziego dożywotniego wyprowadzaiąc analogicznie z Art: 10 i 15 Konstytucyi wnosił, iż gdy podanie Kandydatów przez Zgromadzenia Gminne iest tylko wyraźnie przepisane do urzędu Sędziów czasowych, przeto na urząd Sędziego dożywotniego podanie Kandydatów przez Zgromadzenia Gminne niepotrzebnym uznawał, i iak do urzędu Senatora propozycią osób do Kandydacyi na Sędziego dożywotniego, a następnie i wybór tegoż, Zgromadzeniu Reprezentantów zostawiał.

Gdy przy powyższych odróżniaiących się zdaniach zaszło żądanie obiaśnienia Senatu, przeto Marszałek Seymu z Art: 70 Statutu urządzaiącego Zgromadzenia polityczne oznaymił donieść o tem Senatowi dla rozwiązania zaszłey z Uniwersałów zwołuiących wątpliwości. Następnie

Sekretarz Seymu odczytał Odpowiedź Senatu na wniosek Reprezentanta *Haller*, tyczący się zaprowadzenia urzędu Probierczego, Senat w postanowieniu tym na zasadzie dobrego porządku widoczne dla Kraiu korzyści znayduiąc oświadczył, iż podług myśli Szanownego Reprezentanta nieomieszka zatrudnić się urządzeniem tego przedmiotu w sposób iaki uzna za naywięcey celowi odpowiadaiący, a razem wystawuiący naymniey trudności w wykonaniu.

Na trzynastym posiedzeniu Seymu Rzeczypospolitey Krakowskiey dnia 18go Grudnia 1822 r.

Reprezentant Assessor Seymu Kajetan *Florkiewicz* z powodu wniosku Reprezentanta *Sorzyńskiego* na iedynastym posiedzeniu Seymu uczynionego, iż Okrąg względnie Miasta przykłada się tylko w ciężarach publicznych, iak dwa do pięciu, iako Obywatel Miasta Krakowa i Okręgu przedstawił Reprezentacyi potrzebę, ażeby Senat dla porządku i wyiaśnienia w Dobrach Narodowych, Instytutowych, usamowolnionych i innych, gdzieby złączone były podatki z dochodami raczył kazać oddzielić ciężary publiczne od czynszu czyli intraty, i takowy w rubrykach właściwych umieścić, iak było za dawnych Rządów, a ztąd okazał, tak podatku, iak dochodu ilość; oznaymuiąc daley Mówca, ile pod *Imieniem Miasta i Prowincyi*, wpływa opłat z prowincyi z rozmaitych tytułów szczególniey z Czopowego konsumuiąc w Mieście trunki i opłacone na wieś sprowadzaiąc, że podatek osobisty w rubryce Miasta i w rubryce wsi składaią także Ziemianie, iak równie podatek $\frac{1}{100}$ na umorzenie Bankocetli ciąży włości, a oprócz tego wsie ponoszą wiele ciężarów nie mieszczących się na Budżecie, gdy w Mieście na Budżecie ogólnym są Stróże nocni i inne znakomite policyine wydatki, przecież stróże wsiowi, Policyine i sądowe posługi, iako też wydatki, na prowincyi są cieżarem niebudżetowym każdey włości, przy tych szarwarki tak do gościńców publicznych iak prywatnych nie małym są ciężarem, a groble, mosty ciężarem samych właścicieli ziemi bez uciążenia nietylko

nietylko Budżetu, lecz i funduszu rogatkowego; gdy nadto wszystkie dochody ze wsi wnoszą się do miasta i w Mieście konsumuią, w Mieście Centrum Władz i wszystkiego, na prowincyi nie mało kosztuie budowanie i utrzymywanie Kościołów i budowli Parafialnych, a iednak t go na Budżecie niemasz i nikt tego nieżąda, chociaż z kolac, i Rządowey budowle niemało ciążą corocznie Skarb publiczny, a tem samem dolegaią i tego, który w własney Parafii z tytułu tego nie mały poniósł ciężar, przy innych nakoniec niedotchniętych ciężarach Reprezentacyi i Senatowi wiadomych; w położeniu wszystkiego na szali właściwe przekonaniu nadawał mieysce.

Reprezentant *Mąkólski* złożył prośbę P. Auer, urzędnika zdrowia o podwyższenie pensyi, i przytem gorliwości tego Urzędnika należne oddaiąc zalety, polecał go względom Reprezentacyi. Prośbę tę postanowiono przesłać Senatowi.

Reprezentant *Librowski* z Art: 2 konstytucyi, równey oddaiąc opiece wszystkie wyznania Chrześciiańskie, odczytał wniosek o uposażenie Kościała *Ritus graeci disuniti* przez oznaczenie pensyi dla Kapłana, ktorego sprowadzenie z Monasteru Czernowickiego w Bukowinie wziął na siebie obowiązek. Wniosek ten przesłany został Senatowi.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

Leon Chwalibogowski,
Sekretarz Seymowy.

Z Poznania d. 10 *Stycznia.*

Początek Nowego Roku przyniosł miastu i prowincyi naszey miłą i ze wszech miar użyteczną Kolędę. Jest to zaprowadzenie Instytutu, naypięknieyszo w swym rodzaiu rokującego owoce szkoły rzemieślniczey w Poznaniu. Zbawienne to urządzenie winniśmy łaskawości N. Króla, niezmordowaney troskliwości Ministerstwa handlu, i dzielney czynności iednego z członków tuteyszey Rejencyi, ktory maiąc sobie polecone przywiedzenie do skutku tego dobroczynnego i oycowskiego zamiaru Rządu, pomimo wielorakich trudności mieyscowych, które były do uprzątnienia, sprawił, że iuż w dniu 5 b. m. nastąpiło otwarcie tey szkoły w gmachu tuteyszego gymnasium. Do 100 uczniów było obecnych, i iuż ta na początku tak znaczna liczba, nay-silnieyszym iest dowodem, iż klassa rzemieślnicza umie cenić z wdzięcznością to godne powszechnego uwielbienia dobrodzieystwo. W tey szkole nietylko nauki udzielane są bezpłatnie, i naypotrzebnieysze materyiały piśmienne uczniom kosztem publicznym wydawane, ale nadto zalecaiących się zdolnościami uczniów nagrody czekaią. Celem tey szkoły iest obmyślić uczniom różnych rzemieślników sposobność doskonalszego kształcenia się w swym zawodzie. Przedmioty nauk w tey szkole dawanych, są następuiące: Ręczne rysunki, częścią podług na płaszczyznie ułożonych wzorów, częścią podług wyniesionych brył, z zastósowaniem do rzemiosła każdego ucznia, a w szczególności do zadań przy examinowaniu rzemieślników budowniczych czynionych; jeometryia połączona z rysunkiem za pomocą cyrkla i linealu, i z zrobieniem modelów; — rachunek, tak zwane 4 działania, rachunki zasadzone na proporcyiach, obrachunek powierzchni i bryłowatości, dziesiętne i proste ułomki; fizy-

ka, i wprawdzie naygłównieysze zasadowe szczegóły z wiadomości mechanicznych i naypotrzebnieysze szczegóły chemii.

Z Paryża d. 9 Stycznia.

Do Ministerstwa spraw zagranicznych nadbiegł wczoray po południu goniec z Madrytu, który to miasto d. 2 b. m. opuścił. Przy iego odieździe zgromadziły się nadzwyczayne Stany, dla naradzenia się nad udzieleniami Posłów Austryiackiego, Rossyyskiego i Pruskiego Ministerstwu naszemu. W całem mieście zachodziło niezwyczayne poruszenie.

D. 5 była świetna zabawa wieczorna u Ministra Chateaubriand, na którey znaydował się także Jenerał Quesada, którego Jenerał Donadieu wprowadził.

Dziennik Gwiazda pisze, iż ieden z Jenerałów Francuzkich stawił przed wysoką Osobą pewnego Jenerała Hiszpańskiego, mowiąc: "Oto iest chorągiew, pod którą woysko Francuzkie do Hiszpanii wkroczy." Dziennik Goniec dodaie do tego następuiącą uwagę: "Jakże daleko woysko Francuzkie iest poniżonem, kiedy niema inney chorągwi, oprócz Jenerała, który zbiegł do Francyi!"

Dla wychodniów Hiszpańskich i Portugalskich otworzona tu została składka, na którą Xże Polignae podpisał 2000 Fr. Xiężna Beluny 120 Fr. i t. d.

Wyrachowano tu, iż kwota, którą Xiążęta i Xiężniczki Rodziny Królewskiey od 1go Stycznia do 30 Grudnia 1822 na dobroczynne zakłady wyłożyli, wynosi 255,860 Fr. a poiedyńczym osobom rozdali przynaymniey dwa razy tyle.

Król darował na Nowy rok Xciu Bordeaux mechaniczne bawidełko, zawieraiące cały pułk ułanów, który czyni obroty na placu przy posągu Henryka IV. Przez dowcipny mechanizm trębacze trąbią, a muzykanci różne sztuki i marsze graią. Siostra iego otrzymała wyobrażenie zamku Xcia Kalabryi w Palermo, gdzie widać pokóy, w którym wysoka iey Matka mieszkała. Mechanizm obu tych bawidełek iest wynalazkiem PP. Ouzelle i Antriville.

Mieszkaniec w Brielle wygrał znacznie w lotteryi i zaprosił sąsiada swoiego, szlósarza, na wieczerzą i obiawił mu swoie szczęście. Ten udał się niezadługo do domu swoiego. Przechodzący patrol postrzegłszy dom wygrywaiącego otwarty, wszedł do niego i zastał oyca, matkę i dwie córki zamordowanych. Dziecko, ktore schroniło się za szafę, powiedziało, iż czarni i nieznani ludzie popełnili to zaboystwo. Pochwycono więc szlósarza, który przyznał się do zbrodni, w którey czeladnik i służąca byli mu pomocnemi.

Z Hayti nadeszła tu następuiąca wiadomość: Rzeczpospolita co raz bardżiey zakwita; administracyia publiczna odznacza się porządkiem i regularnością. Uniwersytet w St. Domingo iest na nowo urządzony i w krótce rozpocznie się w nim dawanie nauk; myślą także o założeniu biblioteki.

Z Baiony d. 31 Grudnia.

Wczoray powróciło tu kilka batalionów z St. Jean-Pied-de-port. Zamówiono tu także na dwa miesiące kwatery dla woyska z wewnątrz kraiu przybydź maiącego. Zapewniaią znowu, iż policyia odebrała rozkaz oddalenia ztąd w głąb kraiu wszystkich Hiszpanów z

woyska wiary. Dowódca artyleryi obserwacyynego woyska, Jenerał porucznik Tirlet, poiechał ztąd do Paryża.

Jenerał Torrijos zdawał się przewidywać zamysł Odonela i dozwolił mu aż do doliny Boronda, o 3 mile od Vittoria, postąpić. D. 25 udał się z 5000 ludzi z Pampeluny przez dolinę Silo do Zaquil i miał korpus Odonela (iak przybyły podróżny do Vittoria zapewnia) po kilku minutach odporu zupełnie rozbić, do 400 ludzi i przeszło 100 obładowanych koni zabrać. — Podług innego doniesienia Odonel i Torrijos ucierali się z sobą w trzech mieyscach, w Puente la Reina, Olita i Tafalla; Torrijos ukrył swoią artyleryią i oczekiwał, póki znaczny oddział wyszły z Saragossy nie odetnie Odonelowi ustępu. D. 29 Grudnia Pułkownik Asura uderzył w Ronkal na 3 do 400 roialistów, których tam Odonel zostawił, dla bronienia tego stanowiska. Ci przybyli do St. Jean-Pied-de-port w naysmutnieyszym stanie, wyiąwszy 30 kilku, którzy padli od żelaza konstytucyynego woyska. Asura opanował także miasto Barbastro, w którem znalazł znaczny zapas potrzeb woyskowych i żywności.

500 żołnierzy woyska wiary odebrali przepis drogi przez departament Tarny. — Jenerał Franciszkanów, Oyciec Alameda, przybył tu z Madrytu. Jenerałowie nasi przyięli go bardzo uprzeymie.

Podług listu z Madrytu Rząd Hiszpański odebrał notę od Rządu Francuzkiego, którey żądania miał odrzucić. Minister St. Miguel miał d. 20 Grudnia rozmawiać z Posłem Francuzkim, Hr. Lagardem, i oświadczyć mu formalnie, iż Hiszpania nigdy nie dopuści Francyi mieszać się do iey wewnętrznych spraw.

P. Roch, znakomity officer Angielski, przeiechał tędy d. 29 z ważnemi, iak mówią, zleceniami do Rządu Hiszpańskiego z Londynu do Madrytu. Tamże przeiechał tędy Rossyyski officer z Paryża.

Z Tuluzy d. 31 Grudnia.

Arcybiskup Tarragony przybył tu dziś z Perpignanu, a Romanillo poiechał ztamtąd na granicę Hiszpańską. — W Perpignanie zakładaią lazaret woyskowy.

Z St. Girons piszą pod d. 30 Grudnia, że Molto d. 28 opanował w 900 ludzi Balaguer i znalazł tam dział 14. Eroles oczekiwany był z swą rodziną w St. Girons, gdzie znayduie się poymany i raniony konstytucyyny Pułkownik Velasco i kilkunastu w podobnymże będących przypadku. — Mirales w złapanym pod Otiana transporcie nie znalazł żadnych pieniędzy, ale broń, potrzeby woyskowe i 1800 surdutów; pierwsze przeznaczone były dla mieszkańców Cerdagna.

Snieg poczynił wielkie szkody w departamencie wschodnich Pireneów; pogniotł wiele drzew oliwnych, obalił owczarnią Merinosów, i t. d. Od zaczętey odwilży przybywa tu znowu wiele wychodniów Hiszpańskich. Pięć poczt nie nadeszło iuż z Hiszpanii do Perpignanu.

Z Madrytu d. 29 Grudnia.

Król zasłabł, a Królowa cierpi zawsze ieszcze napady nerwowey gorączki.

Odwiedzenie przez Angielskiego Posła, P. A'Court, Ministra San Miguel dało powód do rozmaitych domysłów;

lecz zdaie się, iż on dał tylko wyiaśnie nie względem wysłaney eskadry pod wyspę Kuba. Panuie tu ciągle spokoyność i celem rozmowy iest spóźniaiące się nadeyście postanowień Kongressu Werońskiego względem Hiszpanii.

Rada stanu nie zgadza się z Ministrami względem traktatu przymierza z Portugaliią, i dla tego nie iest ieszcze Stanom do zatwierdzenia podany.

Pisma tuteysze wzywaią, aby mieć szczególnieyszą baczność na ajentów Rządu Francuzkiego, i strzedz się naybardziey tych, którzy udaią patryiotów. — W xięgarniach naszych wystawionych iest na sprzedarz mnóstwo wyłożonych na ięzyk Hiszpański dzieł politycznych i ekonomicznych sławnieyszych pisarzów zeszłego wieku. Znaydnią się pomiędzy niemi dzieła Fryderyka Wielkiego w 15 tomach.

Dziś kończy się 29 tysiączny zaciąg do woyska.

Baron Eroles miał kilka oddziałów zbiegów z woyska wiary zebrać i chce na ich czele wtargnąć do Arragonii. Rząd rozkazał wyruszyć tam 3 pułkom milicyi i 2 szwadronom pułku Almanza. — Rozpoczęło się oblężenie Mequinenzy. Naczelny Wódz w Arragonii, Jenerał Velasco, kieruie wszystkiemi poruszeniami, a Landabury, brat zabitego w pałacu Królewskiem d. 1 Lipca, przebiega na czele reszty gwardyi Królewskiey Arragoniią, dla przeszkodzenia połączeniu się szczątkom woyska wiary. — Jenerał Baicena, który dowodził wyprawą do San Ander, powrócił do Burgos. Woyna domowa w pierwszem mieście zupełnie uśmierzoną została.

Kommissyia publicznego kredytu zdała Stanom sprawę o postanowioney pożyczce i proponowała środki do iey ułatwienia, tudzież, ażeby osiadaiący w Hiszpanii cudzoziemcy i zakupuiący dobra narodowe, byli na lat 4 od wszelkich podatków uwolnionemi. Zresztą nie zaszło w Stanach nic ważnego.

P. Torlades przybył tu przed kilku dniami iako Poseł Portugalski, ponieważ Pułkownik Freire de Andrada po podpisaniu traktatu przymierza do Lizbony odiedzie.

Z Lizbony d. 24 Grudnia.

Stany zatwierdziły mianowane przez Króla członki rejencyi Brazyliyskiey. Uchwała Stanów, stanowiąca odpadnienie Królewicza od tronu, ieżeli w przeciągu dwóch miesięcy do Europy nie powróci, nadeszła w środku Września do Rio-Janeiro, i sprawiła pomiędzy stronnikami Królewicza wielką niespokoyność. — Rio-Grande, ostatnia na południu Brazylii prowincyia, poprzysięgła pozostać wierną macierzyńskiemu kraiowi. — Nowe wysłanie woysk do Brazylii wynosić ma do 4000 ludzi; lecz w każdym wypadku będzie to ostatnia ofiara, którą Portugaliia zamorskim swoim prowincyiom czyni.

Pisma tuteysze wyrażaią życzenie, aby Królowa Jmć nie obierała na mieszkanie swoie Hiszpanii, ale Paryż lub Neapól lub Lukę, iako dogodnieysze iey zdrowiu mieysca.

Z Londynu d. 4 Stycznia.

Parlament rozpocznie d. 4 Lutego swoie posiedzenia. Jedno z pism tuteyszych podaie następuiący skład izby niższey: Liczy 658 członków, z których 37

oddawna nie głosowało, a zatem polityczne ich mniemania nie są wiadome. 250 członków głosuie za Ministrami, 221 przeciw nim, a 195 przyłącza się wedle okoliczności do tego stronnictwa, którego mniemanie zdaie się im bydź nayrzetelnieyszem.

Jak słychać liberalne stronnictwo w Paryżu nie iest kontente z wiadomego listu Hr. Villele do Posła Francuzkiego w Madrycie. Nie chcemy w tey mierze naszego otwierać zdania, ale powtarzamy tylko życzenie, aby w Hiszpanii utworzyło się umiarkowane stronnictwo, któreby mądry i dobrze uporządkowany Rząd ustanowiło. Jeżeli to stać się może bez obcego wdania, tem lepiey, ale ubolewamy w imieniu Chrześciiaństwa i ludzkości nad przewagą stronnictwa, które tyle klęsk na Hiszpanią ściąga i dopuszcza się krwawych środków. — Ministerium nasze ciągle trudni się teraźnieyszem położeniem Europy i ustawicznie przewiiaią się gońcy.

P. Canning dał na przyięcie nowego Posła Hiszpańskiego P. Jabat obiad, na którym znaydowali się pomiędzy gośćmi Xże Wellington i Lord Fitzroi Sommerset. Wczoray doniósł dziennik Sun, że ten Lord wysłany zostanie do Madrytu, a dziś donosi, że fregata stoi iuż w gotowości dla zawiezienia Lorda Bentink do Hiszpanii, który udaie się tam z ważnemi zleceniami. Lord Bentink iest krewnym P. Canning i w r. 1814 okazał się nader czynnym przeciw Bonapartemu i gorliwym o przywrócenie prawych i konstytucyyynych Rządów. Wydana w ówczas przez niego odezwa iest ieszcze w pamięci.

Wczoray przybył tu goniec od naszego Posła P. A'Court z Madrytu.

Po odpłynieniu eskadry do zachodnich Jndyy widzieć się znowu w naszych portach daią uzbroiania.

W tey chwili odebraliśmy tu poselstwo Prezydenta Ziednoczonych Stanow północney Ameryki, ktore d 6. Grudnia Kongressowi podane zostało. Zdawszy Prezydent sprawę o wewnętrznem położeniu Ziednoczonych Stanów, o dochodach, o przedmiotach polityczney ekonomii i o publiczney administracyi, tak opisuie teraźnieyszy stan Europy: "Jnne przedmioty wymagaią naszey uwagi: iako członek wielkiey społeczności ludów, Ziednoczone Stany maią prawa do utrzymania, obowiązki do wypełnienia i podlegaią niebezpieczeństwom. Od dawnego czasu spodziewano się widzieć przywrocony pokoy między Hiszpanią i Południowo-Amerykańskiemi kraiami; długie doświadczenie okazało, że miały prawo do niepodległości, i oczekiwano, że te same uwagi, ktore skłoniły Ziednoczone Stany do uznania ich niepodległości, mieć będą wpływ na inne Mocarstwa, i że sama nawet Hiszpaniia idąc za wysokiemi uczuciami, których iey dzieie tak wiele daią przykładów, zechce zakończyć równie nieużyteczną, iak szkodliwą walkę. Zachowując Ziednoczone Stany neutralność i szanując prawa każdey strony, wymagaią także ścisłego szanowania praw swoich, co zasadza się na powszechnie uznanem prawie wzaiemości. Europa znayduie się ieszcze w przykrem położeniu, i lubo nie iest ieszcze ogłoszona woyna między Rossyią i Turcyią, trudno iednak wierzyć, aby zachodzące pomiędzy obiema temi

Mocarstwami zatargi mogły bydź w dobrym sposobie załatwione. Na ucisk Greków niepodobna bez głębokiego zasmucenia patrzeć. Grecyia wzbudza w duszy nayszlachetnieysze uczucia arcydzieł pięknych kunsztów, bohaterstwa w boiach, miłości oyczyzny i odwagi, któremi dawna Grecyia celowała. Okropne gwałty, pod któremi ten lud tak długo ięczał, i prawie przed resztą świata ukrywał, wzbudziły naywiększe pożałowanie w czułych duszach; naturalną więc iest rzeczą, iż powstanie tego uciśnionego ludu, który za swoią niepodległość oręż podniósł, sprawić musiało w Ziednoczonych Stanach przychylne dla niego poruszenia. Mamy naywiększą nadzieię, że Grecyia odzyska swoią niepodległość i zaymie swoie mieysce pomiędzy ludami.„

Pożyczka dla Rpltey Kolumbiyskiey ma iednak w Londynie przyyść do skutku.

Z Sztokolmu d. 7 Stycznia.

W ostatnią sobotę znaydował się N. Król z Królewicem na świetnym balu przez officerów tuteyszey osady danym, na którym przeszło 800 osób było obecnych. Spiewano także na tym balu pieśni na pochwałę Królewica i Xiężniczki Leuchtenberg.

Rządowa nasza gazeta zawiera list N. Króla do Wielkorządcy, Barona Adlerkreutz, w którym donosi mu Monarcha, iż z powodu szczęśliwego powrotu z podróży syna swoiego, przeznaczył na dobroczynne zakłady 15,000 talarów bankowych, od których corocznie po 5 od sta prowizyi będzie płaconych. Trzecia część tego kapitału przeznaczoną iest dla wstydzących się żebrać ubogich, i prowizyia od niey będzie corocznie d. 23 Grudnia podzielana.

Pisma tuteysze zawieraią kupiecki list z Stambułu, podług którego handel nasz do Lewantu w przeciągu ostatnich sześciu lat był bardzo znaczny. Do portów Tureckich zawinęło w przeciągu tego czasu 500 okrętów Szwedzkich, i z tamtąd wyszło.

Na żądanie Kanclerza sprawiedliwości Baron Ankerswärd pociągniony iest do Nałwornego sądu za nieprzystoyne wyrazy przeciw Rządowi w wydanym przez niego piśmie.

Z Włoch d. 2 Stycznia.

W Weronie niema iuż prawie żadnego cudzoziemca. W Wenecyi znaydowało się kilku dyplomatyków, którzy tam po odieździe Monarchów pozostali. Niektórzy obrócili drogę na Tryiest, dla widzenia i tego miasta. Ministrowie Pruscy oczekiwali na swoiego Monarchę w Weronie i dopiero po iego odieździe to miasto opuścili. Hr. Nesselrode odiechał do Wiednia, gdzie miał przed wyiazdem do Petersburga dni kilka zabawić. Jenerał Tatitsew, który ieszcze w Wenecyi bawił, miał tamże udać się do Wiednia, gdzie poiechali tamże Margr. Caraman, Hr. Bernstorff i Xże Hatzfeld. Margr. Londonderry i P. Gordon znaydowali się ieszcze w Wenecyi. Pierwszy chciał ieszcze przed powrotem do Anglii zwiedzić Rzym i Neapol.

W Neapolu pułk Królowey, który w niespełna 3 miesiącach został zupełnie urządzony i wyćwiczony, otrzymał d. 15 Grudnia swe chorągwie. — Sławny Rzeźbiarz Pozzi z Florencyi, którego posąg Hetmana Colonna, w Rzymie powszechne sprawia podziwienie, znayduie się teraz w Neapolu. — Xże Antoni Pignatelli sprawuiący w Florencyi interessa Neapolitańskie, przeniesiony został w tymże zaszczycie do Kopenhagi.

DODATEK
DO Nro 8.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 26 STYCZNIA 1823 ROKU W NIEDZIELĘ.

Z Wiednia d. 7 Stycznia.

Kanclerz Dworu i stanu J. C. K. Mci, Xże Metternich powrócił tu onegday z Kongressu Werońskiego przez Inspruk i Minchen.

Od granic Tureckich d. 28 Grudnia.

Od ostatniey poczty Sułtan nakazać musiał oprócz swoiemu powiernikowi Haled-Effendy, uciąć także głowy Berber Baschi, którego niedawno mianował Solihdar Agą, złożonemu W. Wezyrowi i Dyrektorowi żywności, które na widok publiczny wystawione zostały. — Porta ogłosiła wiele zmian w wielkorządstwach. Po Churszydzie Baszy, który po 9 dniowey dyssenteryi z szedł z tego świata, Wielkorządca Bosnii, Dschelal Basza, mianowany iest Walim Rumelii i naczelnym Wodzem działaiącego przeciw powstańcom woyska. — W mieysce przybyłego na powrót z wyprawy na Archipelag Kapitana Baszy, mianowany został dotychczasowy Wielkorządca Trabezuntu Chosrew Mehmed Basza Kapitanem Basza, a iego poprzednik otrzymał wielkorządstwo Angory. Kontraadmirał Kara Ali za chciwość i przekupstwo ukarany został śmiercią.

Na Chios, udręczoney tey wyspie, popełnili Turcy po poniesioney klęsce w flocie pod Tenedos na powracaiących nieszczęśliwych wychodniach nową rzeź. Konsul Francuzki ostrzega z tego powodu listem wszystkich Greków, aby tam nie powracali.

Z Grecyi nie nadeszły dalsze doniesienia, co przypisać należy trudney żegludze po morzu Adryiatyckiem w teraźnieyszey porze roku. Kupiecki list z Tryiestu donosi, że cała średnia Albaniia powstała przeciw Porcie, i że w całym Epierze zaszły nader pomyślne dla Greków zmiany. Omer-Vrione znayduie się znowu podług innego doniesienia w Arta, gdzie się umocnia, nie chce odstąpić naczelnego dowodztwa. Lecz nie sądzą, aby go iego woyska wspierały, i w tym przypadku zginął, ponieważ okazał się buntownikiem względem Porty. W Tesalii zachodzić ma podobne iak w Epirze zamieszanie. Grecy korzystać zapewne będą z tego stanu rzeczy i wyprą zupełnie Turków do Macedo...

Z Stambułu 24 Grudnia.
(Z Dostrzegacza Austryiackiego.)

Obawa, iakoby Janczarowie po zwaleniu potężnego powiernika mieli nadzieię przeważania w sprawach rządowych, zupełnie zniknęła. Sułtan z tak wielką otwartością i tęgością obiawił swoie przekonanie o zasłużoney karze przez Haled - Effendego, iż nic na swoiey powadze nie utracił, owszem większą uzyskał popularność. Janczarowie nie pokusili się do przepisywania mu praw lub wymagania względów, i zachowuią się spokoyniey niżeli kiedy. Aże nowego W. Wezyra uważaiąza swoiego przyiaciela, nie maią zatem powodu do nieukontentowania. Porządek iest pomiędzy niemi ściśło zachowany; i gdy znaczna ich liczba odeyść w krótce ma częścią do Grecyi, częścią ku granicom Perskim, niema zatem podobieństwa, aby teraźnieyszy porządek rzeczy mógł bydź przerwany.

Nowy Kapitan Basza ziął się gorliwie swoim urzędem: zmienił cały wydział morski i przysposobia materyiały do uzbroienia nowych woiennych okrętów. Turcy za późno z swą szkodą postrzegli, iż wielkiemi okrętami nic przeciw powstańcom nie zrobią, bo ci nie byli nierozsądnemi mierzyć się z niemi. Wiadomo każdemu, który zna bieg teraźnieyszey woyny, iż w całym iey ciągu żadna istotna morska bitwa nie zaszła; uszkodzenię floty Tureckiey i przestrach, który szczególniey po klęsce pod Tenedos maytków Tureckich ogarnął, były iedynie dziełem palnych Greckich statków. Kapitan Basza miał zatem postanowić nie działać na przyszłość przeciw powstańcom, iak tylko korwetami, brygami i innemi małemi okrętami, łatwemi do obrotu, pod dobranemi marynarzami. — Tymczasem powstańcy tak wiele polegaią na użyteczności palnych statków przez ostatnie wypadki, że ich liczbę ciągle pomnażaią. W Jpsara maią nawet wielką usposabiać wyprawę do wylądowania na iedną z wysp Archipelagu. Zachodzi więc obawa, aby ten los nie spotkał Scio, która zaczena podnosić się z gruzów, lubo domysł ten zasadza się na baieczney zapewne wieści, że senat Hydryyski darował tę wyspę uchwałą swoią Jpsariotom. Jnni sądzą, iż celem tey wyprawy iest Metelline, Tino, lub też, co podobnieyszem do wiary, Tenedos. Od niei akiego czasu znayduie się także znaczna liczba ich okrętow w odnodze Smirneńskiey i grożą odwiedzeniem tego ważnego miastą, o którego skutkach bez wzdrygnienia pomyśleć niemożna. Osobliwsza rzecz, że teraz na całym Archipelagu większa znayduie się liczba Greków niżeli Turków, którzy przeklinaią przedsięwzięcia powstańców, i że mniey lękaią się daw ego swoiego Pana, niżeli tak zwanych oswobodzicielów swoich.

Lubo Porta względem woiennych swoich planów naygłębsze zachowuie milczenie, okazuią iednak czynione tu przygotowania, że postanowiła zimową kampaniią przeciw Morei. Wiadome iuż są przeznaczone tam pułki Janczarów i nowy Saraskier Dschelal Basza znayduie się iuż przy woysku. Że przed iego tam ieszcze przybyciem pobici zostali powstańcy pod Odysseuszem zewsząd głoszą.

Już i ku granicom Perskiem iśdź maiące pułki Janczarów są oznaczone. Lecz

na tym placu woyny grassuie ciągle aż do Syryi rozciągaiąca morowa choroba *Cholera morbus*.

Ormiański Patryiarcha został na prośbę swey gminy złożony. Bawiący tu Chrześcianie wszelkich wyznań. Doznaią teraz naywiększych względów. Toż samo zachowane iest po prowincyiach. Osobliwszą iest rzeczą, iż duma Rządu Tureckiego nie dozwala obiawić tych środków względem cudzoziemców, i zagranicznych Posłów nie mało kosztuie pracy dowiedzieć się ubocznie o licznych rozkazach Sultana, zalecaiących naysurowiey wszystkiem klassom Muzułmanów, a mianowicie woysku obchodzić się nayłagodniey z Chrześcianami.

Z Frankfortu d. 11 Stycznia.

Przezorni spekulanci papierami bardzo mało ich teraz na sprzedarz ofiaruią, i na wczorayszey giełdzie niektóre papiery wyżey stały, niżeli w tym czasie spodziewać się można było.

Od końca przeszłego tygodnia przeieżdzaią tędy prawie codziennie Grecy, udaiący się z Odessy do Marsellii, dla przeprawienia się ztamtąd do Grecyi. Jadą małemi oddziałami po 7 do 8 osób. Miasto nasze czyni dla tych nieszczęśliwych, którzy w naynędznieyszym znayduią się stanie, to wszystko, czego tylko ludzkość wymaga. Zaraz za przybyciem przyymowanemi są w oznaczonym domu i kosztem publicznym utrzymywanemi. Dla odbycia dalszey podróży, która idzie przez Darmstadt, dostaią na głowę po 1 Zr.

Przed kilku dniami przeiechał przez miasto nasze były Pruski officer, przybywaiący z Missolongi. Opuścił on to miasto przed 3 miesiącami, ale choroba zatrzymała go w drodze. Podług iego zeznania Jenerał Normann dowodzi pod Maurokordato, a Dittmar i inni officerowie Niemieccy w tymże znayduią się korpusie. On sam miał podwładne dowództwo w Missolongi, i obowiązał się przy odieździe, iż powróci, iak tylko sprawy swoie, które go do oyczyzny powołuią, ukończy. Przyięcie, które pomocnicy z zachodu ſu Greckich współchrześciian znayduią, niema bydź podług zeznania iego powabne dla tych, którzy na los udaią się do Grecyi.

Słychać, iż kommissarze Rządów południowych Niemiec do ułożenia iednostaynego cła i systematu handlu ziadą się d. 19 p. m. do Darmstadt, i maią ostatecznie rzecz rozstrzygnąć, czyli ten związek będzie miał mieysce.

Podług doniesień z Moguncyi tak zwany nowy Diogenes przeniósł się do oyców swoich; znaleść go bowiem miano umarzłego.

Z Weimaru d. 13 Stycznia.

Onegday Jey Cesarzewicowska Mość W. Xiężna Maryia z wysokim swoim Małżonkiem, Następcą W. Xięztwa naszego, i córkami powróciła tu onegday w pożądanym stanie zdrowia z Pilsen. N. Cesarz Alexander przybył d. 2 b. m. do Pilsen, nie przyiął żadnych uroczystości na swoie przyięcie, raczył tam do 6 zabawić, a d. 7 udał się w dalszą do Rossyi na powrót drogę. — Towarzyszący naszem Xięztwu Jchmość w tey podróży Nadworny lekarz i Radca Schwabe otrzymał od Monarchy Rossyi order S. Włodziemierza 4tey klassy.

Doszłe do 19 Stopni zimno w okolicach naszych sprawiło dotkliwy niedostatek wody. — Do rozmaitych uderzających ziawisk wczasie osobliwszego w tym roku powietrza należy także zapalanie się teraz gór. W tey chwili pali się góra w okolicy Schleitz, gdzie zapewne zapaliła się podziemna warsztwa węgli i gwałtowny dym nieznośnym staie się mieszkańcom tamteyszym.

Z Auszburga d. 10 Grudnia.

Tuteysza gazeta powszechna donosi z kupieckiego z Wiednia listu pod d. 6 b. m. z pewnością, iż twierdza Napoli di Romania d. 2 Grudnia poddała się Grekom.

Z Hanoweru d. 12 Stycznia.

Wszystkie z czasu obcego zaięcia tego kraiu zaległe płace woyskowe i pensyie będą zwolna wypłacane. Mówią, iż i cywilne zaległości maią bydź w części wypłacone.

Z powodu ciągłego zimna teatr tuteyszy został na czas nieiaki zamknięty.

W krótce oczekuiemy zmiany administracyi kraiu naszego.

Z Bruxelli d. 11 Stycznia.

Plan wewnętrzney żegulgi, który uskuteczniony iuż został w północnych prowincyiach królestwa, ma bydź przez łaskawość Króla na wiosnę i w południowych zaprowadzony.

Król udzielił P. Napier patent na 10 lat na stawianie parowych statków i robienie oscilatorycznych pomp.

Towarzystwo do podniesienia wzaiemnego uczenia odbyło d. 28 powszechne zgromadzenie. Liczba uczniów, którzy uczą się nawzaiem sztuki tonu, pomnożyła się do 38.

Naywiksze słopnie zimna.

Dnia 19 Stycznia 1823 stopni zimna					—	2, 6
— 20	.	.	.	—	—	4, 0
— 21	.	.	.	—	—	11, 6
— 22	.	.	.	—	—	18, 2

UWIADOMIENIE.

Początki Geometryi w 8 Księgach na 2 części podzielonych przez W. *Karczewskiego* Professora Matematyki w Szkołach Kieleckich z 287 figurami wyidą w krótce z druku. Dzieło te zaleca się zebraniem iasnem i do zrozumienia łatwieyszego zastósowanem. Cena biletu na prenumeratę Złp. 6. Po wyiściu z druku nierównie drożey będzie się przedawało. Bilety z podpisem Autora rozdaią się potrzebuiącym w Gabinecie Liceum Krakowskiego S. Anny.

TEATR NARODOWY.

Zapowiedziane na dzień dzisieyszy sztuki, to iest d. 26 Stycznia, Komedyia *Figiel za Figiel.* i Komedyia w 1 akcie *Mąż Pustelnik,* dla nadzwyczaynego zimna grane bydź nie mogą.

We Wtorek zaś d. 29 b. m. dana będzie wcale nowa, i tu ieszcze niewidziana Komedya w 5 aktach, naśladowana z Augusta Kotzebue, pod nazwikiem: *Wszystkowiedz.*

Dziś w Niedzielę d. 26 Stycznia, dana będzie REDUTA, czyli: Bal Maskowy w Sali Redutowey przy teatrze.

DONIESIENIA.

W dniu 28 Stycznia r. b. o godzinie 2giey po południu w Rynku Miasta Krakowa przed Oberżą Ur. Lipińskiego pod Nr. 499 sprzedany zostanie w drodze Exekucyi przez publiczną licytacyą za gotowe pieniądze, Powóz żółto lakierowany na ryssorach, zatradowany na żądanie Ur. Józefa Jakubowskiego. — W Krakowie dnia 20 Stycznia 1823 roku. *Jacek Kawecki*, Kom: Sąd:

W dniu 28 Stycznia r. b. o godzinie 10tey zrana w wsi Dębniku w Gminie Pisary w domu Manufaktur marmurowych, odbędzie się w drodze exekucyi Sądowey licytacyia różnych sztuk marmurowych materyiałów surowych niemniey i innych ruchomości. — W Krakowie d. 22 Stycznia 1823 r.

H. Salomoński, Kom: S. d.